

Kinga Kuligowska
AGH w Krakowie
Biblioteka Główna

Działalność Biblioteki Wydziału Nauki i Techniki Nowego Uniwersytetu Lizbońskiego (Faculdade de Ciências e Tecnologia, Universidade Nova de Lisboa)

Słowa kluczowe: *Erasmus; Universidade Nova de Lisboa; Instituto Universitário de Lisboa; praktyka biblioteczna*

Na przełomie stycznia i lutego 2013 r. dzięki programowi LLP Erasmus miałam możliwość zapoznać się z funkcjonowaniem dowolnie wybranej biblioteki w Unii Europejskiej. Bez dłuższego zastanowienia wybrałam Portugalię. Ze względu na moje miejsce pracy (Biblioteka Główna AGH w Krakowie) wybrałam bibliotekę uczelnianą. Instytucja, która zgodziła się mnie przyjąć, to Biblioteka Wydziału Nauki i Techniki Uniwersytetu Lizbońskiego (Faculdade de Ciências e Tecnologia, Universidade Nova de Lisboa). Dodatkowo umożliwiono mi spędzenie jednego dnia w bibliotece ISCTE — Instituto Universitário de Lisboa.

Nowy Uniwersytet Lizboński to najmłodszy z trzech lizbońskich uniwersytetów, został założony w 1973 r. w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie i rozwój edukacji w kraju. Uczelnia od lat jest doceniana i nagradzana za poziom kształcenia i osiągnięcia pracowników. Specjalizuje się przede wszystkim w naukach ekonomicznych i prawnych, ale poziom kształcenia na kierunkach artystycznych i humanistycznych jest również bardzo ceniony. Jako pierwsza uczelnia w Portugalii wprowadziła studia informatyczne. Uniwersytet nie jest duży, w 2010 r. kształcił ok. 18 tys. studentów¹ (dla porównania w AGH w roku 2012 studiowało ok. 39 tys. studentów²). Wydziały nie są zlokalizowane w jednym miejscu, a rozproszone po całej Lizbonie i okolicy. Kampus uniwersytecki zorganizowano tak, by ułatwić życie zarówno pracownikom uczelni, jak i studentom. Na miejscu znajduje się m.in. kilka restauracji i kafejek, oddział banku, księgarnia i przedszkole.

Budynki Wydziału WNiT zlokalizowano na Costa de Caparica, po przeciwnej w stosunku do Lizbony stronie Tagu. Najszybciej i najwygodniej dostać się do kampusu autobusem, który pokonuje rzekę malowniczym, wzorowanym na Golden Gate (San Francisco), mostem Ponte 25 de Abril, najdłuższym podwieszanym mostem Europy (2278 m).

Wydział Nauki i Techniki jest renomowanym i nowoczesnym wydziałem kształcącym w zakresie przedmiotów ścisłych. Najnowszym ze znajdujących się tam obiektów jest nowoczesna

¹ *Universidade Nova de Lisboa* [on-line], [dostęp 2.08.2014]. Dostępny w: <http://www.unl.pt/en/>.

² *AGH w liczbach* [on-line], [dostęp 2.08.2014]. Dostępny w: <http://www.agh.edu.pl/uczelnia/agh-w-liczbach/>.

biblioteka. Czteropoziomowy przestronny budynek z dużymi otwartymi powierzchniami, zaprojektowano tak, by wpadało do niego jak najwięcej światła słonecznego. Na każdym poziomie znajdują się obszerne czytelnie tematyczne, oznaczone różnymi kolorami, w zależności od znajdującego się w nich księgozbioru. W bibliotece zadbano o odpowiednią liczbę wydzielonych miejsc do cichej pracy dla czytelników, a także zamykanych pokoi do pracy w grupach. Do dyspozycji użytkowników jest kilkadziesiąt nowoczesnych komputerów z dostępem do internetu. Ze względu na techniczny profil wydziału na kilku komputerach zainstalowano również programy niezbędne do nauki i opracowywania projektów (Final Cut Pro X4, Pro Tools — M Box Min, Adobe Photoshop Elements 10, Adobe Creative Suite 5 master collection). Użytkownicy mają do dyspozycji również tablety, iPady, kamery, skanery, drukarkę 3D; urządzenia zostały sfinansowane z amerykańskich środków przeznaczonych na współpracę z instytucjami za granicą, stąd nazwa pracowni American Corner³.

Księgozbiór biblioteki w większości składa się z książek anglojęzycznych, gdyż w Portugalii nie ma tradycji wydawania tłumaczeń książek naukowych i podręczników akademickich. Dużo bardziej opłacalny jest zakup książki w oryginale. Ponadto wydzielona część zbiorów to książki beletrystyczne, z których studenci, mimo że z kierunków technicznych, chętnie korzystają.

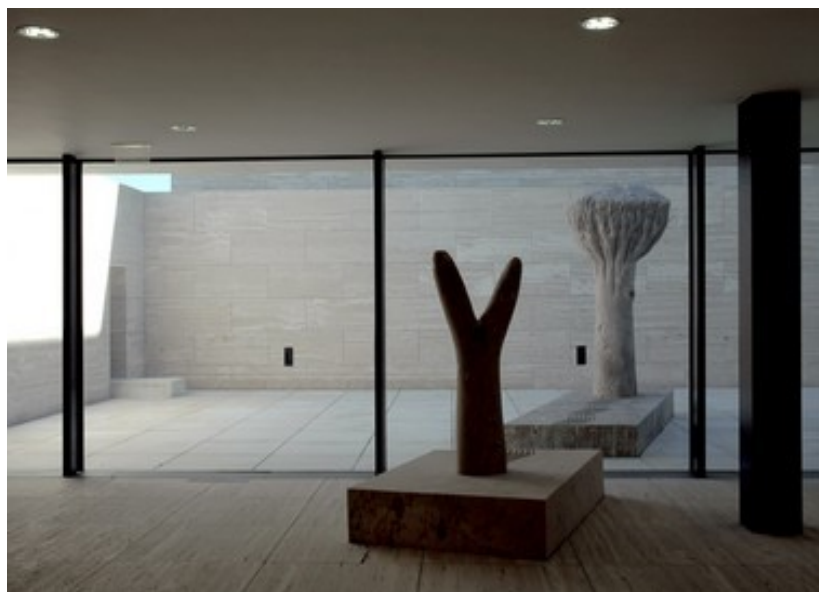

Fot. 1. Biblioteka Wydziału FCT Nowego Uniwersytetu Lizbońskiego.
Źródło: Biblioteka FCT/UNL [on-line], [dostęp 2.08.2014]. Dostępny w:
<https://www.facebook.com/BibliotekaFCTNOVA>.

Dla Biblioteki WNiT niezwykle ważna jest działalność kulturalna. W całej bibliotece znajduje się kilka miejsc wystawowych, gdzie stale zmieniane są ekspozycje prac artystycznych. Czę-

³ *Literacia da Informação* | Biblioteka FCT/UNL [on-line], [dostęp 2.08.2014]. Dostępny w:
<http://www.biblioteka.fct.unl.pt/projectos-biblioteka/literacia-da-informacao>.

sto są to prace artystów bardzo znanych w kraju. Po każdej zakończonej ekspozycji biblioteka w ramach umowy z wystawcami otrzymuje od twórcy na własność jedną z wystawionych prac. W jednym z centralnych punktów budynku umieszczono rzeźbę, zaprojektowaną specjalnie z myślą o bibliotece. Z jej fragmentu znajdującego się wewnątrz budynku, obrazującego kiełkujące nasionko, wypływa „rzeka” zasilająca dojrzałe, rozłożyste drzewo poznania i wiedzy, znajdujące się na zewnątrz budynku, na dziedzińcu. Z tego symbolicznego monumentu pracownicy są szczególnie dumni.

Fot. 2. Rzeźby w bibliotece.

*Źródło: Edificio / Escultura, Biblioteca FCT/UNL [on-line], [dostęp 2.08.2014]. Dostępny w:
<http://www.biblioteca.fct.unl.pt/biblioteca/edificio>.*

W bibliotece WNiT czytelnicy mają wolny dostęp niemal do wszystkich zbiorów (w magazynie, z którego zamawia się książki za pomocą systemu komputerowego, znajdują się jedynie pozycje mało popularne bądź nieaktualne). Użytkownik może wypożyczyć wybrany egzemplarz przy ladach znajdujących się w każdej z kilku czytelni. Takie rozwiązanie w zasadzie eliminuje kolejki, przy wzmożonym ruchu czytelników, bardzo ułatwia pracę bibliotekarzom i zdecydowanie zwiększa samodzielność użytkowników.

W budynku znajduje się również duże pomieszczenie pełniące funkcje sali konferencyjnej, wykładowej i multimedialnej, w której bibliotekarze systematycznie organizują warsztaty i szkolenia dla studentów. Poza typowymi szkoleniami bibliotecznymi z wyszukiwania źródeł informacji i opracowywania bibliografii, odbywają się kursy praktyczne i aktualne dla potencjalnych odbiorców (pisanie życiorysu, poszukiwanie pracy czy tematy związane z rozrywką i kulturą). Szkolenia prowadzą bibliotekarze, jednak często zapraszani są specjaliści spoza uczelni.

Biblioteka cały czas widoczna jest w mediach. Stale informuje użytkowników o bieżących wydarzeniach i projektach, które przygotowuje. Poza własną [stroną internetową](#) prowadzi swojego [bloga](#), funkcjonuje na [Facebooku](#), [Twitterze](#) i w innych serwisach.

W bibliotece Wydziału Nauki i Techniki nie zapomina się o użytkownikach niepełnosprawnych. Budynek dostosowany jest do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, także część wyposażenia jest przystosowana do potrzeb niewidomych i słabowidzących. Ponadto pomyślano o osobach dotkniętych daltonizmem (na tę wadę wzroku, według statystyk, cierpi ok. 10% ludzi). Wszędzie umieszczono symbole mające ułatwić tym osobom poruszanie się po bibliotece, co w systemie oznaczania kolorami typów zbiorów jest szczególnie ważne.

W Portugalii ogromną wagę przywiązuje się do ochrony środowiska. Również w budynku biblioteki WNiT widoczna jest proekologiczna postawa. Wszędzie znajdują się kosze do segregacji śmieci, na windach naklejono znaczki nakłaniające do korzystania ze schodów, a w każdym pomieszczeniu przy kopiarkach stoją półki na niepotrzebnie wykonane kopie, gdyż papier jednostronnie zadrukowany można jeszcze wykorzystać.

Ciekawym projektem bibliotek uniwersytetu jest Repozytorium Nowego Uniwersytetu (Repositorio Universidade Nova, RUN), w której pracownicy nieodpłatnie udostępniają swoje prace i wyniki badań. Dostęp do repozytorium ograniczony jest do komputerów na terenie kampusu.

Obserwując funkcjonowanie biblioteki WNiT, trudno nie zauważyć skutków problemów finansowych. Od paru lat, odkąd kryzys dotknął Portugalie, w zasadzie nie uzupełnia się zbiorów. Pracownicy narzekają na obniżki pensji i na zbyt duże obciążenie pracą wynikające z faktu niezatrudniania nowych pracowników na miejsce odchodzących. Z tego powodu w tak dużej instytucji pracuje zaledwie dwadzieścia parę osób. Tym bardziej godna podziwu jest aktywność pracowników w zakresie poszerzania oferty biblioteki i aktywizowania czytelników.